

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจะบรรลุผลตามเป้าหมายในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัย ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ คุณภาพของประชาชน ถ้าประชาชนในประเทศมีคุณภาพสูง คือ มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม รัฐก็จะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เครื่องมือของรัฐที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชาชน คือ การศึกษา ดังนั้นรัฐบาลของทุกรัฐจึงให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษาแก่ประชาชนในระดับสูง โดยจะจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาเป็นจำนวนมาก ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2526 : 1) กล่าวว่า

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน นับเป็นเป้าหมายสูงสุดของอารยะประเทศทุกประเทศ เพราะถ้าปราศจากพลเมืองที่มีคุณภาพแล้ว แม้ประเทศนั้นจะมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์เพียงใด ก็ยังไม่สามารถทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นประโยชน์ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศใด ในกระบวนการความพยายามของรัฐที่มุ่งบรรลุเป้าหมายดังกล่าว การศึกษาเป็นระบบของสังคม ที่ได้รับการลงทุน และคาดหวังอย่างสูงให้เป็นที่ปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ไคมาครองตามอุดมคติ และความตองการของแต่ละประเทศ

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการศึกษาอยู่ในระดับสูงเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั้งที่รัฐได้กำหนดไว้เป็นแนวนโยบายของรัฐบาลทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศไว้ในหมวด นโยบายแห่งรัฐ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (2520 : 5) ข้อ 10 ว่า

รัฐพึงส่งเสริมและบำรุงการศึกษาโดยถือว่าการศึกษาที่มีความสำคัญในระดับสูงยิ่งในกิจการของรัฐ

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะ

การจัดการศึกษาทั้งปวงยอมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ

ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อลงทุนจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนของรัฐ

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) (2525 : 22-29) ได้กำหนดนโยบายไว้ว่า รัฐจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ แต่ในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาการศึกษาตลอดแผนพัฒนา ฉบับที่ 5 รัฐสามารถจัดสรรงบประมาณได้เพียงร้อยละ 3.5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศ

การให้ความสำคัญของรัฐบาลทุกรัฐบาล ต่อการศึกษาของประชาชน ก็ โดยที่มุ่งหวังว่า จะสามารถเพิ่มคุณภาพของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ใน การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศต่าง ๆ แต่เนื่องจาก ประเทศไทยประกอบด้วยประชาชน ประมาณ 50 ล้านคนและมีพื้นที่กว้างขวาง บางพื้นที่มีภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมแตกต่างไปจากประชาชนส่วนใหญ่ของ ประเทศ ทำให้เกิดปัญหาในด้านการศึกษา และการจัดการศึกษาเพื่อให้ออกคล่อง เหมาะสมกับสภาพของสังคมในพื้นที่ดังกล่าว

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยจังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล รวม 5 จังหวัด (อนันต์ อนันตกุล 2527 : 1) เป็นพื้นที่ใน เขตการศึกษา 2 ทุกจังหวัด และเขตการศึกษา 3 หนึ่งจังหวัด คือ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะของสภาพสังคม แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ จึงได้รับการเอาใจใส่จากรัฐบาลเป็นพิเศษ เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีเอกลักษณ์ทางภาษาและ วัฒนธรรมนิยมประเพณีของตนเอง ซึ่งผิดแผกแตกต่างกับภูมิภาคส่วนอื่นของประเทศ (กรมการปกครอง น.ป.ป. : 56) ดังจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลได้จัดตั้ง ศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ขึ้น ตามคำสั่งของสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 8/2524 เรื่อง การแก้ไขปัญหาการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2524 โดยให้มีภารกิจในการประสานงานกับหน่วยงาน ต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสานงานการป้องกัน และปราบปราม การก่อการร้าย ปรับปรุงประสิทธิภาพราชการ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ (อนันต์ อนันตกุล 2527 : 5) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	พื้นที่ (ตาราง กม.)	ประชากร	มูลค่าผลิตภัณฑ์ ของจังหวัด ปี (ล้านบาท)	รายได้ต่อปี ต่อคน
ปัตตานี	2,059	467,517	3,540.2	7,540
ยะลา	4,615	289,740	4,076.4	14,321
นราธิวาส	4,476	463,500	4,796.0	10,497
สงขลา	7,582	903,852	13,452.4	15,291
สตูล	2,796	176,433	1,900.8	11,057
รวม	21,528	2,301,042	27,765.8	-

ที่มา : ศูนย์พัฒนาภาคใต้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ข้อมูล 30 มิถุนายน พ.ศ.2526)

: กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ (ข้อมูล ปี พ.ศ.2525)

การที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีเอกลักษณ์ต่างภาษา และชนบทรวมเนียม
ประเพณีเป็นของตนเอง จึงทำให้สภาพสังคมมีลักษณะแตกต่างจากดินแดนส่วนอื่น
ของประเทศ สมอง จันทรินทร์ (2526 : 69-70) ได้แบ่งจังหวัดชายแดนภาคใต้
ออกเป็น 3 เขต ตามสภาพพื้นที่และปัญหาที่แตกต่างกัน คือ

เขตที่ 1 สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และ
นราธิวาส มีเนื้อที่ 11,150 ตารางกิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80)
นับถือศาสนาอิสลาม นิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูดภาษาไทย และมี
บางส่วนพูดภาษาไทยไม่ได้เลย

เขตที่ 2 จังหวัดสตูล มีเนื้อที่ 2,796 ตารางกิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่

นับถือศาสนาอิสลาม พูดและใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน ประชาชนมีฐานะยากจน

เขตที่ 3 จังหวัดสงขลา มีเนื้อที่ 7,582 ตารางกิโลเมตร ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีฐานะความเป็นอยู่ดีกว่าประชาชนใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่เป็นตัวกำหนดให้สภาพสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างจากภูมิภาคอื่นของประเทศ คือ การนับถือศาสนา และภาษาที่ใช้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษามลายู โดยเฉพาะในเขตพื้นที่สามจังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จากการสำรวจสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ.2523 มีประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูล การนับถือศาสนาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	จำนวนประชากร	ศาสนาที่นับถือ						หมายเหตุ
		พุทธ		อิสลาม		อื่นๆ		
		จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	
ปัตตานี	418,603	90,949	21.74	324,548	77.53	3106	0.73	ศาสนาอื่นๆ
นราธิวาส	397,758	82,417	20.72	312,156	78.48	3185	0.80	คือศาสนา
ยะลา	265,164	96,554	36.42	166,509	62.79	2101	0.79	คริสต์, ฮินดู
สตูล	156,491	51,648	33.00	103,277	66.00	1566	1.00	และไมทราบ
สงขลา	817,957	648,595	79.29	163,347	19.97	6015	0.74	
รวม	2,055,973	970,163	38.24	2,039,996	60.95	15,973	0.81	

ที่มา : สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2523 จังหวัดปัตตานี นราธิวาส สงขลา จังหวัดยะลา และสตูล

จากข้อมูลข้างต้น ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีประมาณ ร้อยละ 60.95 ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ ลักษณะของสังคมของกลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลาม วิทยา บุญสม (2521 : 5) ได้สรุปว่า เนื่องจาก

ศาสนาอิสลาม เป็นศาสนาที่ไม่มีลักษณะอ่อนตัว หรือใจกว้าง จึงทำให้ชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนปิด มีลักษณะค่อนข้างแยกตัวไกล่จากชุมชนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับที่ อารง สุทธศาสตร์ (2525 : 15) กล่าวว่า

ศาสนาอิสลาม มีลักษณะแตกต่างจากศาสนาอื่นอยู่หลายประการ ประการที่สำคัญคือ เป็นศาสนาที่มีบทบัญญัติกำหนดความเชื่อ และกฎปฏิบัติเกือบทุกแง่มุม มีคำสอนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จริยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ฯลฯ มีคำสอนทั้งในระดับนโยบายทั่วไป และในระดับการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน มีคำสอนเกี่ยวกับโลกหน้า และโลกนี้อย่างสมบูรณ์สรุปแล้วแทบจะเรียกได้ว่า ไม่มีพฤติกรรมใดของมนุษย์ที่จะพ้นจากขอบข่ายของศาสนาอิสลาม

โดยลักษณะดังกล่าวของศาสนาอิสลาม จึงทำให้ศาสนาเป็นวัฒนธรรมของสังคมอิสลามไปในตัว เพราะในหลักการของศาสนาได้กำหนด ความเชื่อ และหลักปฏิบัติสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามไว้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ หรือหลักปฏิบัติต่าง ๆ ของชุมชนอิสลาม จึงทำได้ยาก สามารถทำได้เท่าที่จะเปิดช่องว่างให้เท่านั้น ลักษณะของสังคม จึงเป็นสังคมปิด ดังที่ วิทยา บุญสม สรุปไว้ อารง สุทธศาสตร์ (2525 : 16) ชี้ให้เห็นว่า แหล่งที่มาของความเชื่อ และหลักปฏิบัติของชาวไทยอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 2 ทาง คือ จากบทบัญญัติคำสอนทางศาสนาโดยตรง และจากจารีตประเพณีและการปฏิบัติดั้งเดิมดั้งเดิม ซึ่งสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งความเชื่อ และหลักปฏิบัติจากทั้งสองทาง จะผสมกลมกลืนกัน จนประชาชนไม่สามารถแยกได้ว่า ส่วนใดมาจากบทบัญญัติทางศาสนาโดยตรง ส่วนใดมาจากจารีตประเพณี ส่วนมากจะถือว่า แนวทางการปฏิบัติทุกอย่างในชีวิตประจำวัน มีนัยสำคัญทางศาสนาทั้งสิ้น การฝ่าฝืน หรือบ้ายเบี่ยงจะเป็นบาป

ชิตติยา กรรณสูต (2525 : 9) สรุปว่า สถาบันที่ทำหน้าที่สังคมประกิต (Socialization) ให้แก่ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือสถาบันรูปแบบนอกระบบโรงเรียน และรูปแบบตามอัยยาศัย การที่รัฐบาลพยายามสร้างสถาบันในระบบโรงเรียนมาแทนในช่วง 20 ปีนี้ ยังไม่ส่งผลเต็มที่ตามความคาดหวัง ผู้นำที่แท้จริงในสังคมของชาวไทย ที่นับถือศาสนาอิสลามในช่วงนี้ จึงเป็นผลผลิตของกระบวนการสังคมประกิตในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา และมีลักษณะเป็นผู้นำต่อต้าน (Counter Elites) ซึ่งต่อรองอำนาจกับ ผู้นำฝ่ายรัฐ (Official Elites) ที่รัฐบาลสร้างขึ้น

สภาพของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีลักษณะแตกต่างจากสังคมส่วนใหญ่ของประเทศ หรือสังคมของชาวไทยในภาคใต้ ที่สามารถมองเห็นได้อย่างเด่นชัด คือ การที่ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน ซึ่งจะเกี่ยวพันไปถึงการมีอิทธิพลของผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่น และการใช้ภาษามลายูเป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ความแตกต่างดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่ อนันต์ อนันตกุล (2527 : 2-3) สรุปไว้ดังนี้

1. ปัญหาการก่อการร้าย ขบวนการก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลายประเภท เช่น ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.) โจรคอมมิวนิสต์มลายา (จคม.) และขบวนการร้ายคอมมิวนิสต์ (มกค.) แม้ว่าในขณะนี้ จะมีขบวนการก่อการร้ายประเภทต่าง ๆ ออกมามอบตัวมากขึ้น แต่การเคลื่อนไหวของขบวนการดังกล่าว ก็ยังคงมีอยู่ทั่วไป และจะมีการขยายงานเข้าสู่เขตเมือง ดำเนินการแทรกซึมปลุกระดมมวลชนอยู่ในเขตชนบท รอเวลา และเงื่อนไขที่จะปฏิบัติการในระยะต่อไป

2. ปัญหาความสังคมจิตวิทยา เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะในเขตจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล และประชาชนบางส่วนนิยมใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน ทำให้พูดภาษาไทยไม่คล่อง เกิดปัญหาในการติดต่อกับสื่อสาร ทำความเข้าใจกัน และถูกยุยงว่า การพูดภาษาไทยจะทำให้ถูกกลืนวัฒนธรรม ประกอบกับการพัฒนาการศึกษา เป็นไปอย่างเชื่องช้า และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ จึงเกิดปัญหาต่าง ๆ ด้านสังคมจิตวิทยา

3. ปัญหาความเศรษฐกิจ อาชีพหลักของประชาชนในจังหวัดภาคใต้ คือ อาชีพเกษตรกรรม ในการผลิตขาดการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงทำให้ผลผลิตตกต่ำ และยังมีปัญหาความการตลาดอีกด้วย ขาดบรรยากาศที่ดีในการลงทุน จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน แค้นแค้น เช่นเดียวกับชาวชนบทในส่วนอื่นของประเทศ

จากปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2525 : 170) สรุปว่า นอกจากจะเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา แล้ว ยังเกิดปัญหาต่อความมั่นคงของประเทศอีกด้วย ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ มีความรู้สึกว่าเขาไม่ใช่คนไทย เป็นคนมลายู ในขณะที่เดียวกัน ประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธก็รู้สึกว่าถูกรัฐทอดทิ้ง และถือว่าประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามเป็น "พวกแขก" ซึ่ง

อารง สุพาศาสน์ (2525 : 25) กล่าวว่า ความสำคัญในความแตกต่างของบุคคล ทั้งสองกลุ่มดังกล่าว เกิดขึ้นเนื่องจากภาวะทางจิตวิทยาของกลุ่ม คือ เกิดความรู้สึกว่า นั้นพวกเขา นี้พวกเรา พวกเราคิดว่าพวกเขา หรือ พวกเขาคอยแต่จะเอาวัดเอา- เปรียบ คอยแต่จ้องโอกาสเพื่อโจมตี และให้ร้ายป้ายสี ไม่เคยมีความจริงใจต่อพวกเขา เพราะฉะนั้นพวกเราจะต้องมีความกลมเกลียว รวมตัวกันไว้ และอย่าไปยุ่งสิ่ง กับพวกเขามากนัก นอกจากเมื่อจำเป็น ฯลฯ ความสำคัญในความแตกต่างมีอยู่มาก ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามกับศาสนาพุทธ

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในกลุ่มปัญหาสังคมจิตวิทยา คือ ปัญหาการศึกษา กล่าว คือ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่นิยมพูดภาษาไทย จึงทำให้ บุคคลกลุ่มนี้ไม่สามารถใช้ภาษาไทย สื่อสารทำความเข้าใจกับคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ และขาดโอกาสที่จะได้รับการบริการ ทางด้านการศึกษาจากรัฐ ในด้านวิชาสามัญ ที่ จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น ส่วน ใหญ่จะได้รับการศึกษาเฉพาะด้านศาสนา โดยผ่านกระบวนการของสังคมประกิต (Sociali- zation) ในรูปแบบของนอกระบบโรงเรียน และรูปแบบตามอัธยาศัย (ชัตติยา กรรณสูต 2525 : 6-8) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ในโอกาส เสด็จเยี่ยมราษฎร จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2502 ณ ศูนย์สมมนาการ ภาคศึกษา 2 ความว่า (พัฒนาการศึกษา ภาคศึกษา 2 2505 : หน้าพิเศษ)

การศึกษาที่สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทย ได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันก็ยิ่งดี เพราะเหตุที่ตามมา คราวนี้ มีผู้ไม่รู้อาษาไทยของโซลามแปล ควรให้พูดเข้าใจกัน เพื่อสะดวกในการ ติดต่อกันและกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2520 : 3) กล่าวถึง สภาพ การศึกษาของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ พ.ศ. 2513 ว่า ประชาชนใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป ที่ไม่รู้ภาษาไทยมีมาก ประมาณร้อยละ 48 แสดงว่า ประชาชนยังขาดความสนใจทางด้านการศึกษา และไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้า เรียนในโรงเรียนของรัฐ ผู้ปกครองนักเรียน จะมีความหวงใยเรื่องการเรียนวิชา ศาสนา มากกว่าการเรียนทางสามัญศึกษา หรือวิชาชีพ และนิยมส่งบุตรหลานเข้า เรียนในปอเนาะ ซึ่งมีลักษณะการสอนในรูปแบบที่ไม่มีหลักสูตร อัตราเวลาเรียน และ

วิธีการวัดผลที่แน่นอน ต่อมาใน พ.ศ.2507 รัฐบาลได้ดำเนินการปรับปรุงปอเนาะให้ เป็นโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม โดยนำหลักสูตรวิชาสามัญเข้าไปสอนตามหลักสูตร การศึกษาผู้ใหญ่ และในปัจจุบันสามารถเปิดสอนวิชาสามัญได้ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ควบคู่กับวิชาศาสนา และปอเนาะก็ได้กลายสภาพเป็นโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม สมบูรณ์แบบตั้งแต่ พ.ศ.2514 เป็นต้นมา (มาโนชญ์ บุญญานุวัตร 2525 : 48)

การที่รัฐบาลได้เอาใจใส่อย่างจริงจังต่อการศึกษาระหว่างประชาชนในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่า มีนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มากขึ้น ทั้งข้อมูลที่ สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ได้เก็บรวบรวมไว้ คือ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามกับนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2524 ในเขตการศึกษา 2

จังหวัด	นักเรียนไทยที่นับถืออิสลาม					นักเรียนไทยที่ นับถือศาสนาพุทธ		
	จบป.6ปี การศึกษา 2523	เข้าเรียนต่อชั้น ม.1 ในโรงเรียน				จบป.6ปี การศึกษา 2523	เรียน ม.1 ปี 24	% เรียน ต่อ
		เอกชน สอนศาสนา	มัธยม ของ รัฐบาล	รวม	%เรียน ต่อ			
ปัตตานี	3,926	1,505	928	2,433	61.97	1,967	1,698	86.32
นราธิวาส	3,842	1,475	626	2,101	54.69	1,652	1,251	75.73
ยะลา	1,800	1,046	249	1,295	71.94	2,282	1,876	82.21
สตูล	2,066	638	440	1,078	51.18	1,111	760	68.41
รวม	11,634	4,664	2,243	6,907	59.37	7,012	5,585	79.65

ที่มา : รายงานผลการปฏิบัติงานและสถิติการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 ปีงบประมาณ 2526

จากตารางจะเห็นว่า ในปีการศึกษา 2523 มีนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11,634 คน มีโอกาสเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2524 จำนวน 6,907 คน คิดเป็นร้อยละ 59.37 และในจำนวนนี้เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำนวน 4664 คน คิดเป็นร้อยละ 67.53 เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล เพียง 2,243 คน คิดเป็นร้อยละ 32.47 สำหรับนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 7,012 คน เข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5,585 คน คิดเป็นร้อยละ 79.65 นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 20.28

จากการศึกษาของ สำนักงานศึกษาธิการ เขต 2 (ม.ป.ป. : 16) พบว่า ในปีการศึกษา 2524 มีนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้น คือ จากจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 31,867 คน เป็นนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 8,796 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 และจากการศึกษาสัดส่วนระหว่าง นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ กับนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ของเขตการศึกษา 2 เมื่อปีการศึกษา 2524 (มาโนชญ์ บุญญานุวัตร 2525 : 46-47) พบว่า สัดส่วนระหว่างนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม กับนักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ในระดับประถมศึกษา เป็นร้อยละ 73.75 : 26.25 และในระดับมัธยมศึกษา เป็นร้อยละ 27.62 : 72.38 ซึ่งสัดส่วนดังกล่าวเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามเรียนต่อในระดับมัศึกษาน้อยกว่าเหตุผลหลายประการ และในการวิจัย ของศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 2 พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษา ของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม คือ (มาโนชญ์ บุญญานุวัตร 2525 : 46)

1. ไม่ได้เรียนศาสนาอิสลาม
2. ขาดการแนะแนว
3. ขาดทุนทรัพย์

จากสถิติการรับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2525-2526 มีดังนี้

ตารางที่ 4 การรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เขตจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด	นักเรียนปีการศึกษา 2525		นักเรียนปีการศึกษา 2526		หมายเหตุ
	ตามแผน	รับจริง	ตามแผน	รับจริง	
ปัตตานี	-	2586	2961	2773	ในปีการศึกษา 2525
นราธิวาส	-	2302	2903	2470	ไม่ทราบแผนการรับ
ยะลา	-	1691	2005	1753	นักเรียน
สตูล	-	1213	1800	1199	
สงขลา	-	8231	8983	8555	

ที่มา : ข้อมูลและการเปรียบเทียบการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาใหม่ การเปิดชั้นม.ปลาย อัตราการเรียนต่อ และจำนวนนักเรียนระหว่างแผนการรับนักเรียนจังหวัดกับข้อมูลจริง กรมสามัญศึกษา 2527

จากข้อมูลข้างต้น ทุกจังหวัดจะรับนักเรียนเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ต่ำกว่าแผนการรับนักเรียนที่วางไว้ เช่นในปีการศึกษา 2526 รวมทั้ง 5 จังหวัดรับนักเรียนเข้าเรียนได้ต่ำกว่าแผนการรับนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 1,902 คน คือจังหวัดปัตตานี จำนวน 188 คน จังหวัดนราธิวาส จำนวน 433 คน จังหวัดยะลา จำนวน 252 คน จังหวัดสตูล จำนวน 601 คน และจังหวัดสงขลา จำนวน 428 คน ซึ่งจังหวัดสตูล รั้งได้ต่ำกว่าแผนการรับนักเรียนมากที่สุด และจังหวัดปัตตานีรั้งได้ต่ำกว่าแผนการรับนักเรียนน้อยที่สุด

ในปีการศึกษา 2527 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถรับนักเรียนเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนของรัฐบาล และเอกชนได้ดังนี้

ตารางที่ 5 การรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2527

จังหวัด	จำนวน นร.ป6	สมัคร	แผนการรับของจังหวัด			ร้อยละ รับได้/ ผู้จบ ป.6	รับจริง			ร้อยละ รับได้/ นร.ป6
			รัฐ	เอกชน	รวม		รัฐ	เอกชน	รวม	
ปัตตานี	7,721	3,197	3,855	2,391	6,246	80.9	3,223	2,103	5,326	69.0
นราธิวาส	7,564	3,007	3,600	1,442	5,042	66.7	2,964	1,442	4,406	58.2
ยะลา	5,441	2,620	3,250	2,081	4,331	79.6	1,677	2,039	3,716	68.3
สตูล	4,189	1,440	1,935	567	2,502	53.7	1,447	567	2,014	48.1
สงขลา	21,132	12,182	10,705	2,416	13,121	62.1	10,540	2,015	12,555	59.4
รวม	46,047	22,446	22,345	8,897	31,242	68.6	19,851	8,166	28,017	60.6

ที่มา : รายงานผลการรับนักเรียน นักศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2527 ลงวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2527

จากข้อมูลเกี่ยวกับการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2527 โดยภาพรวมแล้ว รัฐตั้งเป้าหมายไว้ 31,242 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 ของนักเรียนส่วนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถรับได้จริง 28,017 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 ต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 3,225 คน ประมาณร้อยละ 8 และจากข้อมูลดังกล่าวเป็นจำนวนนักเรียน ที่รวมทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนของเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะวิชาสามัญ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เปิดสอนวิชาสามัญควบคู่กับวิชาศาสนาอิสลามด้วย จะเห็นได้ว่า นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าจำนวนร้อยละของประเทศที่รับได้จริง ในปีการศึกษา 2527 คือ ร้อยละ 42.7 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 8) และสูงกว่า

เป้าหมายที่ กระทรวงศึกษาธิการตั้งไว้ คือ ร้อยละ 50 และจังหวัดที่รับนักเรียนเข้าเรียนต่อได้สูงสุด คือ จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 69 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด ส่วนจังหวัดที่สอบรับนักเรียนเข้าเรียนต่อได้ต่ำสุด คือ ร้อยละ 48.1 มีจังหวัดยะลา สงขลา และ นราธิวาส รับนักเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ใต้มากน้อยลคหล่นกันมาตามลำดับ และโดยสรุปแล้ว ทุกจังหวัดสามารถรับนักเรียนเข้าเรียนต่อได้สูงกว่าจำนวนร้อยละ จากการรับนักเรียนของประเทศ

ถ้าจะพิจารณาข้อมูลการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 - 2527 จะพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ไม่เต็มตามที่รัฐตั้งเป้าหมายไว้ หรือตามที่รัฐจะสามารถให้บริการด้านการศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2527 มีนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทุกประเภท ประมาณ 18,030 คน (นักเรียนทั้งหมด 46,047 คน เรียนต่อ 28,017 คน) คิดเป็นร้อยละ 39.4 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจำนวนนักเรียนที่ไม่เรียนต่อดังกล่าว ไม่มีโอกาสที่จะเรียนต่อ โดยเหตุผล หรืออุปสรรคต่าง ๆ กัน เขตการศึกษา 2 (2523 : 2) ได้ทำการศึกษาโอกาสในการศึกษาต่อของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามมาโดยตลอด ได้สรุปว่า โอกาสที่เยาวชนในเขตนี้จะได้เข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา มีน้อย เพราะเสียเปรียบในโอกาสทางด้านภาษา ที่เป็นอุปสรรค ประกอบกับชนบทห่างไกล โอกาสที่จะเรียนต่อจึงยิ่งน้อยลง แม้ว่ารัฐจะโคลงเสริมการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย เช่น ให้สิทธิพิเศษ ให้ทุนการศึกษา แต่มีนักเรียนจำนวนมาก ก็ยังไม่ได้เรียนระดับมัธยมศึกษาเท่าที่ควรจะเป็น โดยทั่วไปแล้ว เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับก็จะมุ่งเข้าเรียนศาสนาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกันเป็นส่วนใหญ่

อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 (พลโท หาญ สีนานนท์ ยศขณะนั้น) (2526 : 20-21) กล่าวว่า ชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามถูกลี้ภัยมาในสังคมไทย ถูกกีดกันทุกอย่าง ถูกกักขัง คุมขัง รั้งแก ทำให้สังคมอยู่ในสภาพล้าหลัง เนื่องจากชาวไทยมุสลิม เรียนทางด้านศาสนาอย่างเคียว ศาสนาเป็นชีวิต การเมือง และศาสนา จึง

ทำให้การดำรงชีวิตของชาวไทยมุสลิม แตกต่างไปจากชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ การเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เมื่อเรียนจบแล้ว ไม่สามารถเทียบวุฒิได้ ไม่สามารถเข้าทำงานรับราชการเป็นครู หรืออาชีพอย่างอื่นได้ จะไปสอบแข่งขันเพื่อเข้าศึกษาต่อชั้นสูงขึ้น ก็ไม่สามารถสอบได้ เพราะพื้นฐานความรู้ไม่ดี

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วจะเห็นว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่พิเศษที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ และรัฐบาลก็ได้เอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยจัดรูปแบบการบริหารใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นและปัญหาสังคม ในด้านการศึกษาก็เช่นเดียวกันได้เอาใจใส่เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น โดยมีนโยบายอย่างชัดเจนให้ กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม มีความสำคัญเป็นคนไทย และให้มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียน ทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาออกโรงเรียน มากขึ้น (อนันต์ อนันตกุล 2527 : 11-12) ทั้งนี้เพราะรัฐบาลเชื่อว่า การให้การศึกษาคือแก้ปัญหาที่ต้นเหตุประชาชน จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงของประเทศได้ แต่จากการศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการรับนักเรียนเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีอยู่ ปรากฏว่ามีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่เรียนต่อ เช่น ในปีการศึกษา 2527 มีนักเรียนไม่เรียนต่อถึง ร้อยละ 39.4 คิดเป็นจำนวนนักเรียน 18,030 คน ทั้ง ๆ ที่รัฐบาลได้ให้สิทธิพิเศษ สำหรับนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม และแผนงานโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ให้เยาวชนได้รับการศึกษามากขึ้น และหากจะวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของกรมสามัญศึกษาแล้ว จะพบว่า มีนักเรียนเข้าเรียนจริงเพียง 19,851 คน คิดเป็นร้อยละ 43.11 ของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด โดยต่ำกว่าแผนการรับนักเรียนที่วางไว้ จำนวน 2,595 คน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่า จะมีตัวแปรอะไรบางอย่างที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงแม้ว่าจะได้มีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่บ้างแล้ว จากเขตการศึกษา 2 เช่น การวิจัยเรื่องความต้องการและปัจจัยในการศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาทางการศึกษา และอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (Pondok) ของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 แต่ก็ได้ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะประชากรที่นับถือศาสนาอิสลาม ในเขตจังหวัด นราธิวาส ปัตตานี ยะลา และสตูล ไม่ได้ศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมกลุ่มประชากร ในจังหวัด สงขลา และกลุ่มประชากรที่นับถือศาสนาพุทธ

ในฐานะที่ผู้วิจัย มีความเกี่ยวข้องและรับผิดชอบการบริหารการศึกษาอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาให้เข้าใจตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะศึกษาถึงลักษณะของตัวแปร และสาเหตุของตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหา ในการวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะเกิดประโยชน์ในด้านการบริหารการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหในการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาสาเหตุของตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหในการศึกษาต่อของนักเรียน ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน คือ
 2.1.1 ผลการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 2.1.2 ความต้องการที่จะได้รับการศึกษาขั้นสูงสุด
 2.1.3 การมีงานทำกับการไม่มีงานทำ หลังจากจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ศึกษาปีที่ 6

2.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองนักเรียน คือ
 2.2.1 อาชีพ
 2.2.2 รายได้
 2.2.3 การนับถือศาสนาอิสลาม
 2.2.4 ความคาดหวังที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาขั้นสูงสุด
 2.3 ตัวแปรอื่นที่ได้จากการศึกษานำร่อง (Pilot Study)

3. การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไม่ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. การวิจัยครั้งนี้ จะไม่ศึกษาครอบคลุมนักเรียนที่ย้ายออกจากภูมิลำเนาเดิม

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีข้อจำกัดคือ

1. ระยะเวลาในการทำวิจัยมีจำกัด
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติที่อธิบายถึงแนวโน้มความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเท่านั้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2521 ในปีการศึกษา 2526 จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เทศบาลและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การศึกษาต่อ หมายถึง การศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2527 ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2521 ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี ยะลา สตูล และสงขลา (กรมการปกครอง ม.ป.ป. : 56)

ศาสนา หมายถึง ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่นซึ่งประชากรที่ใช้ในการวิจัยนับถือ

อาชีพของผู้ปกครอง หมายถึง อาชีพของผู้ปกครองนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น อาชีพทำสวน ทำการประมง ทำนา รับจ้าง

รายได้ หมายถึง รายได้ต่อเดือนของครอบครัวผู้ปกครองนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งช่วงชั้นรายได้อันนี้

1. รายได้น้อย ได้แก่ รายได้ตั้งแต่ 2,999.00 บาทลงมา
  2. รายได้ปานกลาง ได้แก่ รายได้ตั้งแต่ 3,000.00-8,999.00 บาท
  3. รายได้มาก ได้แก่ รายได้ตั้งแต่ 9,000.00 บาทขึ้นไป
- (ปรับปรุงจาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2521 : 60)

ผลการเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง ผลการสอบปลายปีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2524 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 คือ

- ระดับ 4 ดีมาก
- ระดับ 3 ดี
- ระดับ 2 ค่อนข้างดี
- ระดับ 1 พอใช้
- ระดับ 0 ต้องแก้ไข

ความต้องการที่จะได้รับการศึกษาถึงขั้นสูงสุด หมายถึง ความต้องการของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ต้องการจะได้รับการศึกษาถึงขั้นสูงสุดในระบบโรงเรียน

ความคาดหวังที่จะให้บุตรได้รับการศึกษาขั้นสูงสุด หมายถึง ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาขั้นสูงสุดในระบบโรงเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เทศบาล ที่เปิดสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ หมายถึง ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และหัวหน้าการศึกษากิ่งอำเภอ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะของตัวแปร และสาเหตุของตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดแนวนโยบาย และการวางแผนการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ปัญหาและความต้องการของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ได้แนวทางแก้ไขปัญหาในการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษามี 4 กลุ่มดังนี้

1.1.1 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2526
ที่ไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.2 ผู้ปกครองของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ปีการศึกษา 2526 ที่ไม่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1.4 ผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอในจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 กลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้เกณฑ์ร้อยละคำนวณกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร จากประชากรที่ใช้ศึกษาโดยแยกเป็นรายจังหวัดตามสัดส่วนของประชากร
ที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด

1.3 วิธีสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ สุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธี
สุ่มแบบหลายชั้น (Multi - Stage Sampling) โดยกำหนดเป็น 3 ชั้น คือ
ชั้นกำหนดประชากรที่เลือกศึกษา ชั้นคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกเป็นรายจังหวัด
ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละจังหวัด และชั้นการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย
(Simple random Sampling) กับประชากรกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหาร
การศึกษาระดับอำเภอ และใช้วิธีสุ่มแบบกำหนดวัตถุประสงค์ (Purposive Sampling)
กับประชากรกลุ่มนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ขั้นศึกษาและประมวลปัญหาหลักที่ใช้สำหรับการวิจัย เป็นการศึกษาเอกสารและการศึกษานำร่อง (Pilot Study) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ขั้นศึกษาปัญหาที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ศึกษาจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ

1.2 การศึกษานำร่อง (Pilot Study) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ซึ่งประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาคือ ที่เป็นตัวแปรเกี่ยวกับนักเรียน และตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือสำหรับสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ผู้ศึกษา จำนวน 36 คน แยกออกเป็น 4 กลุ่ม เพื่อหาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการศึกษาของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาใช้กำหนดปัญหาในการวิจัย ร่วมกับตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

2. ขั้นกำหนดปัญหาที่ใช้ในการวิจัย นำปัญหาที่ได้จากข้อ 1 มาจัดกลุ่มตามลักษณะความคล้ายคลึงของปัญหา

3. ขั้นตรวจสอบปัญหาที่ใช้ในการวิจัย นำปัญหาที่ได้จากข้อ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและหรือจัดกลุ่มปัญหาใหม่

4. ขั้นกำหนดปัญหาที่ใช้ในการวิจัย นำปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ มากำหนดปัญหาที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ขั้นสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย จะประกอบด้วย เครื่องมือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร
กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ แบ่งออกเป็น
3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
ทั้งหมด ใช้คำถามแบบตรวจสอบ ตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ
แบบสอบถาม เช่น ตำแหน่ง จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่ง จำนวนปีที่ปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ฯลฯ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะ และสาเหตุของตัวแปรเกี่ยวกับ
การศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลักษณะคำถาม เป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการศึกษาต่อของนักเรียน
ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและแบบปลายเปิด

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียน
ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อศึกษาถึงลักษณะและสาเหตุของตัวแปรที่เกี่ยวกับ
การศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ชุดที่ 3 เป็นแบบสำรวจซึ่งใช้สำรวจระดับผลการเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ศาสนา ภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน จำนวนพี่น้อง สภาพครอบครัว การมี
งานทำกับการไม่มีงานทำของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
และสำรวจเกี่ยวกับอาชีพ ศาสนา ภาษาที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน จำนวนบุตร สภาพ
ครอบครัว การย้ายที่อยู่ ระดับการศึกษา สถานที่ตั้งบ้านเรือน ของกลุ่มผู้ปกครองของ
นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร

2. ขั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบ
พิจารณาแก้ไขปรับปรุงเนื้อหา

2.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 3 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ เป็นเครื่องมือ โดยดำเนินการดังนี้

1. เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารการศึกษาระดับอำเภอ และผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา จัดส่งโดยทางไปรษณีย์ หรือส่งผ่านทางสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ หรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอตามความเหมาะสม สำหรับการส่งแบบสอบถามกลับคืนนั้น ผู้วิจัยขอให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์
2. เครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ สำหรับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนในวัยที่สัมภาษณ์ และบันทึกแบบสำรวจด้วยตนเอง และบางส่วนใช้นักวิจัยช่วย

ขั้นที่ 4 ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- ก. ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ค่าร้อยละเป็นรายชื่อในข้อมูลแต่ละชุดโดยใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ของสถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ข. ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นที่ 5 การรายงานผลการวิจัย แบ่งการเสนอรายงานออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับ

บทที่ 2 ข้อเขียน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและความสำคัญ การให้ความสำคัญต่อการศึกษาในประเทศไทย ปัญหาการจัดการศึกษาในประเทศไทย ปัญหาการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แนวทางแก้ไขปัญหาคือการศึกษาต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

กล่าวถึง ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และกระบวนการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

กล่าวถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งนำเสนอในรูปแบบตารางและอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของข้อมูลแต่ละรายการ และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 บทสรุป

กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ